

KREŠTĀN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHADZAJÚ KAŽDÚ NEDEĽU NA 16 STRANÁCH.

Predplatná cena :

Na celý rok — — — — 2 zl. — kr.
Na pol roka — — — — 1 " — "
Na štvrt roka — — — — " 60 "
Jednotlivé číslo 4 kr.

Zodpovedný redaktor :

Dr. JOZEF JANDA.

*Redakcia a vydavateľstvo : Budapest,
VIII. ker., Józsefkörút 35.*

sem sa majú posielat predplatky, jako i dopisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedneho 5 stĺpcového malého riadku je 10 kr. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Koloman Széll, nový ministerpredseda.

Pijanstvo a úžera.

Medzi tymi mnohými pligami, ktoré náš chudobný ľud na žobráciu palicu prinášajú, nie ostatné miesto zaujíma úžera. Je síce pravda, že máme zákon, ktorý úžernikom veľkými pokutami hrozí, lenže — bohužiaľ — zákon tento, ako aj mnohé iné, z ktorých liberálne panovanie žiadneho osohu nemá, len na papieri zostáva. Že úžerníctvo veľké spustošenie je v stave zapríčiniť, to Ruteni najlepšie dokazujú. Skrže korheľstvo a úžeru znivočených Rutenov vláda nasilu by chcela na nohy postaviť, ale to nejde. Zatiaľ ešte skrže poľských židov cestou úžery a korheľstva celkom ožobráčení neboli, zatiaľ ešte vládli pozemkami a dobytkom, liberálne panovanie ani sa o nich neobzrelo, len o to mali starosť, aby Ruteni — pálenkou ohúrení — liberálnych ablegátov do snemu lifrovali. Teraz už z dajú sa starať o nich, ale už je neskoro.

Kto osobne pozná postavenie pospolitého ľudu v Oravskej, Trenčianskej, Nitrianskej, Liptovskej, Zvolenskej a Spišskej, ten uzná, že poľskí židia, ako dajaké šášky, aj v týchto stolicach skrže korheľstvo a úžeru to isté spustošenie zapríčinili, jako aj u Ruthenov.

Nedá sa tajiť, že nášho ľudu jediná ale veľká chyba je korheľstvo. A kto ho k tomu priviedol? Kto iný, jako poľskí židia! Toľko je tých krčiem aj po tých najmenších dedinách, že ozaj nenie div, že ten chudobný človek mnoho ráz aj nechcejúc do týchto diabolských osidel upadne. Poľský žid malé deti brontíkami (cukerlíky pálenkou naplnené) vábi do krčmy; mládencov muzikou, dospelých a starých „dobrým“ pálením. Ku pr. v trenčianskej stolici neďaleko Beluše je jedna veľmi malá dedinka, má troch židov-krčmárov, ani jeden nič nerobí, len otrovu pálenčenú merajú a predsa sú zámožní, kdežto jej obyvatelia sú všetci žobráci. Cestujúc cez dedinku zdola hore, každému napadne nápis na prvej krčme: „Tu je k dostaniu dobré pálené“; o niekoľko krokov je druhá krčma s nápisom: „Tu je k dostaniu lepšie pálené.“ Na konci dediny je tretia krčma s nápisom: „Tu je k dostaniu najlepšie pálené.“ Ký div, že pri takýchto troch diabolských klepcoch s takýmito nápismi nešťastní obyvatelia toľko koštovali, ktorý žid má najlepšie pálené, až si konečne všetko prepili. Ktorý občan len raz, dva razy prestúpil prah krčmy poľského žida, ten už je na tej smutnej ceste, s ktorej len s kapsou a žobrácou palicou vrátiť sa môže.

Poľský žid-krčmár je aj veľmi milosrdný. On aj požičia utisnutému, najmä takému, ktorý uňho vždy pije, ale na vysoké procenty. Zákon dovoľuje len 6, až do 8 procentov. Znáam také pády, kde krčmár utisnutému požičal 1 zlatý, ale s tým pomerkovaním, že na každý mesiac bude mu platiť jeden šesták, t. j. 10 kr. a tak tento ubohý človek platil 120 procentov. Inde krčmár utisnutému požičal 5 zl. a za interess nežiadal peniaze, ale že v lete odrobiť si môže aj interess, aj istinu. A keď v lete dlžník už 4 týždne, t. j. 24 dní pracoval, išiel komput robiť s veritefom v tej nádeji, že už dlžobu nielen vyplatenú mať bude, ale žeby ešte niečo zpiatky mal dostať. Žid takto rátať: Robili ste 24 dní, na deň po 20 kr., to obnáša 4 zl. 80 kr., teda ste mi dlžen ešte 20 kr. z istiny a okrem toho aj interess od 5 zl. na pol roka, a keď ešte jeden týždeň budete pracovať u mňa, vtedy budete mať vyplatenú aj istinu aj interess. A tak do kopy 30 dní pracoval, než 5 zl. aj s interessom vyplatil. Nezabudnime, že tento chudobný robotník svoju dlžobu odrábal vtedy, keď tie najdlhšie dni byly, keď inde na deň 50, ba i 60 kr. platili. Rátajúc teda 30 dní po 50 krajciarov, to obnáša 15 zl., a tak ten chudobný robotník za vypožičaných 5 zl. na pol roka platil 15 zl., čo 200 procentov obnáša.

Nie malé úžerníctvo sprevádzajú aj ti, ktorí od mlieka odstavené teľa dajú do opatery chudobnému roľníkovi pod tou farchou, že on musí teľa odchovať, a keď sa uňho z teľaťa odrastená krava 2 razy otelila, potom kravu musí tomu odovzdať, od koho ju jako teľa dostal. Sú mnohí, ktorí v tomto páde žiadne úžerníctvo nevidia. Nože rátajme, a hneď sa presvedčíme, že takéto jednanie je to najväčšie úžerníctvo. Od mlieka odstavené teľa sotva má viacej ceny, jako 10 zl., čo je veľmi mnoho rátané. Keby majiteľ teľa bol za 10 zl. predal a peniaze do sporiteľne uložil, po troch rokoch bol by mal po 6 percent 12 zl. 88 kr. Keď ale dal teľa do opatery pod hore spomenutými podmienkami, po troch rokoch dostane kravu, ktorú keď predá, dostane najmenej 50 alebo 60 zl. A tak kto teľa pod hore spomenutými podmienkami chudobnému a spolu sprostému človekovi do opatery dá, ten tiež peniaze na 170 až na 200 procentov požičiava. V tomto páde to je ešte najsmutnejšie, že chudobní ľudia na úžeru takúto ani sa len neponosujú, ba ešte chvália sa, že od toho teľaťa že si oni 2 teľce prisadili. Sú mnohí, ktorí svoje hryzenie svedomia v takýchto pádoch s tým chcejú udusiť,

že kto teľa do opatery dá, že mu tam mnoho ráz aj zahyne, a tak nič nedostanú. Nuž a ten čo dostane, čo to teľa pár mesiacov choval a opatroval a o pár mesiacov zdochlo mu? Kto mu to vynahradí?

A ponevác úžerníkom v obeť len sprostí a počtovať nevediaci ľudia padnú, k vôli týmto ešte pomerkujem, že čo to znamená, požičať si na 200 procentov? To znamená, že keď niekto by si na počiatku roku požičal 100 zl. a by sa zaviazal, že na konci roku mu splatí 300 zl. Hľa, v menšej miere ku takejto ľarche zaväzuje sa aj ten, kto teľa do opatery berie pod hore spomenutými podmienkami.

Ja som len tri pády úžerníctva uviedol, ktoré sú veľmi hrozné a preto veľmi múdre by urobili niektorí medzi ľudom žijúci, aby tiež sebe známe pády úžery uverejnili, až ľud pozná nemilosrdné pijavice, ktoré ho cicajú. Lež nenie dosť, úžerné pády uverejniť, ale aj predstavenstvu, a síce kráľovskému súdu takých úžerníkov treba oznámiť, lebo skrže to úžerníci nelen že potrestaní budú, čo aj zaslúžili, ale takto nie jedného chudobného človeka by sme vysvobodili z pazúrov úžerníkov, lebo pred súdom procenty, ktoré vyše 10 zl. obnášajú, mu odpustené budú.

Nenie teda divu, že náš chudobný ľud robí, jako otrok, a predsa nič nemá, zle sa šatí a na dodavok ešte aj hladovať musí. Koho korheľstvo ešte celkom neožobráčilo, toho úžera istotne ožobráči. Proti týmto dvom morovým ranám vodcovia ľudu spojenými silami bojovať musia. Nadovšetko páni farári a páni učítelia v tomto ohľade mnoho by mohli urobiť. Pri každej príležitosti majú sebe sverený ľud poučiť o smutných následkoch pijanstva a úžery, k čomu aj dľa svojho úradu zaviazaní sú.

Priateľ ľudu.

POLITICKÉ CHÝRY.

Ministerstvo Szélla nasledovne je sostavené: Széll je ministerpredsedom a ministrom vnútra; Ladislav Lukács je ministrom financií; A. Hegedüs je ministrom obchodu; ministrom osvety a náboženstva je Julio Wlassics; ministrom orby je Ignác Darányi; ministrom u osoby veličenstva je gr. Em. Szécsényi; ministrom obrany je br. G. Fejérváry; ministrom pravosúdia je Alex. Plósz; horvatským ministrom je E. Cseh.

Nové volby budú vo všetkých tých okresoch, ktorých zástupcovia boli pod Bánffym ministrami alebo štátnymi tajomníkami, a v novom ministerstve Szélla tiež prijali taký úrad. Takéto okresy sú nasledovné: jágerský, oravický, csáktornyajský, békeš-čabanský,

bajajský, budapeštiansky (II. okres); zvolenský, temešvársky, tovarišovský.

Všetko sa zmení. Čo ten násilný Bánffy buchol, od tej doby všetko sa ináč deje. Bánffy sa už odobral od liberálnej strany a hneď aj odcestoval z hlavného mesta, len o to prosil liberálov, aby nezaбудli naňho. Jako sa zmenilo ku pr. smýšľanie hlavnomestských občanov, už i z toho vidno, že 26. februára hlavnomestské občianstvo nielen ostatné lavičiacťvo, ale aj ľudovú stranu počtilo pochodňovým tahom. Hlavnomestské občianstvo kričalo: Nech žijú Zichyovci, nech žije Ján Molnár, nech žije ľudová strana, nech žije Rakovszky! Pod Bánffym len sa tak zahliadalo na ľudákov, len tak pohrdali s nimi; a hľa, teraz už v akej vážnosti majú ešte i hlavnomestskí občania tých ľudákov, ktorých pred rokom rytiermi temnosti nazývali. — Privržencovia Bánffyovi hlásali, že nepríjmu nazpät tých, ktorí opustili liberálnu stranu, a hľa, teraz otvoril Széll dvere všetkým vyslancom, ktorí len chcú vstúpiť, do lona liberálnej strany. Hovorí sa už i to, že i pán Szalavszky má chuť zaďakovať, tiež aj dakoľko iných županov má vôľu ten krok spraviť. No nádej máme, že sa to všetko prekotí a zmení, a aj na nás prídu blahé časy.

V nemes-očajskom volebnom okrese už známym spôsobom s väčšinou jedného hlasu stal sa mameľukom-vyslancom Albert Zamory. Keď sa to stalo, vtedy ešte nebol ministerpredsedom Koloman Széll. Troch lavičiacckých voličov odmrštili, dvaja mrtví hlasovali na liberála. Táto napadnutá voľba pravdepodobne zničená bude.

Najnovšie. 1. marca v snemovni vyslancom a veľmožov srdečne bolo pozdravené nové ministerstvo pod náčelníkom Széllom sostavené. Széll žiadal, aby 2. marca bolo zvolené riadne predsedníctvo, potom ale aby čím skorej bola prijatá idemnita. Potom spomínal pojednávajúce ostatných návrhov tak ku pr. kurialneho predsedníctva. Slúbil aj autonomiu a kongruu. Slúbil, že každý občan najde právo a pravdu. Horanszky vyslovil, že nenie prekážky, pre ktorú by nemohol vládu podporovať, tedy národní vyslanci vstúpia do lona liberálnej strany. Kossuth, Polónyi a Molnár tiež srdečne pozdravili vládu Szélla. Na konci zasadnutia éljenovali Szilágyimu, aby sa stal predsedom snemovne vyslancom.

Vo Francúzsku je hrozný nepokoj. Republikán vyslanec Derouléde búril vojsko proti terajšej ústave, aby nie snemom, ale ľudom bol volený predseda republiky. Nerozvážený krok Deroulédea k tomu dal príležitosť, že sa teraz na celom rade prenasledujú privržencovia samovlády. Na Deroulédea starca smutný osud čaká, že predsedu republiky a ostatných zástupcov ústavy chce nechať pochytať vojskom.

Pút do Lurdu.

Pod náčelníkom dôst. p. veľkomaročským farárom Fraňom Robitsek pôjde 21. aug. b. r. veľký pút na svetochýrne miesto Lurd. Veľa osôb sa súčasť. Pôjde sa cez Kanižu, Pragerhof, Marburg, Pusterthal, Klagenfurt, Villach, Franzensfeste, Verona, na osobitnom vlaku do Majlanda, kde sa jeden deň bude sotrvávať. Vo veľchráme sv. Karola boromejského bude sa sv. omša slúžiť, aj chrám sv. Ambroža sa obozre. Z Majlandu sa pôjde do Marseillea, kde sa venuje 26 hodín odpočinku. Marseille je tiež milostným miestom Bohorodičky. Veľchrám „Notre Dame de la Garde“ má na vrcholci veže na jeden meter vysokú sochu prebl. Panny Marie. K tomuto chrámu vedú vysoké schody.

Z Marseillea sa pôjde do Lurdu, kam sa na druhý deň ráno dorazí. V Lurde zostanú pútnici štyri dni. Pobožnosti sa budú konať pod správcom dp. farárom Fraňom Robitsek. V Lurde sa zázraky dejú. Z celého sveta sa ta hrnú ľudia v sprievode veľa chorých. Vručne modlitby sa vylievajú v jaskyni, aby najšli nemocní pomoc. Utešené pobožnosti sa tam konajú. Hlas vln potoka Gaue sa mieša do spevu pútnikov. Obídu jaskyňu. Natešení nemocní už odhodili zbytočné barie, ktoré zdraví sprievodcovia nesú vedľa uzdravených.

A to, milosrdenstvo najštedrejšej kráľovny nebeskej chromých činí zdravými, krivých rovnými. A všetci idú potom k striebornému oltáru jaskyne, kde medzi slzami ďakujú Bohorodičke za preukázané dobrodenie. Veľa tisíc ľudí sa pripojuje k tomuto vďakočineniu, čo veľký dojem činí na všetkých prítomných. — A to sa v Lurde deň po deň opätuje.

Z Lurdu sa pohneme domov až v piaty deň. Najprv prideme do Nizzy, potom do Genuy; v obidvoch mestách budeme spať. Z Genuy bez pretrhnutia cesty pôjdeme do Majlanda, Verony, Franzensfestu atď. do Budapešti.

Podmienky súčasťenia sa pútu sú veľmi výhodné. Na prvej triede sa platí 230 zl., na II. triede 170 zl., na tretej triede so zaopatrením 100 zl., bez zaopatrenia 88 zlatých. Toto posledné je pre chudobnejších, ktorí so sebou chcú doniesť potravu. Tieto ceny sa ešte i

znižiť môžu, keď sa čím skorej a čím hufnejšie budeme hlásiť u dp. farára dra Fraňa Robitseka vo Veľkom Maroši (Nagy-Maros, Hont megye), ktorý aj programm pútu ochotne pošle.

Zo života.

Matka: Ach, ja nešťastná! Prosím ponížene, pán slúžny...

Slúžny: No, čo je?

Matka: Ach, ten môj nezdarný syn! Vlečie všetko do krčmy, čo vidí, a keď ho sťahujem, letí do mňa. Tu hľa kopa vlasov, ktoré mi bezbožník vytrhol.

Slúžny: To je celkom v poriadku, moja milá, robí len to, čomu si ho naučila.

Matka: A čomu som ho naučila? Však som mu bránila, aby nekorheľoval, že o všetko prideme.

Slúžny: Ale či si mu nedávala ešte pri prsiach pálenku postrebávať? A tak ako si si ho naučila, takého ho máš.

Matka: Však aj otca po izbe vláči.

Slúžny: To robí, čo jeho otec svojmu otcovi robil; aj on svojho otca vláčil po izbe. Ako si rodičia dietky naučia, také ich majú. A môžete odísť!

Prvý: Ty vždy v tých knihách. Nezunuješ sa?

Druhý: Len vtedy žijem, keď čítam, myslím, píšem.

Prvý: Ten život ti závidím. Mne sa zíva, keď mám jednu hodinu pobyť o samote.

Druhý: Prirodzene, lebo nulla pýta vždy ku sebe iné číslo, aby cítila sa voľačím.

Syn: Aký je to strom?

Otec: Osika, môj syn.

Syn: Aha, to ten, čo sa vždy trasie. A prečo to?

Otec: Myslím, preto, že bojí sa sekery.

Syn: Oho (pozre mu do očí), a či je to tak vzácny strom?

Otec: Práve zato sa trasie. Lebo čím kto menej zaslúži žiť, tým úzkostlivejšie pridruže sa života.

Podáva Ján Labuda, učiteľ na pokoji.

Listy Adiny.

Trinásty list.

Drahý môj Otče!

Tvoj list mi odovzdal Heber; keď som ho prečítala, obsah jeho som sdělila Amosovi, ktorému sa nijako nepáčilo tvoje smýšľanie o neobmedzenej veľkosti Messiaša, ktorý dľa tvojej mienky čo mocný panovník a kráľ kráľov by sa mal zjaviť. Ujec ma prosil, abych sa ňa opýtala, čo znamenajú tieto slová: A po dvašesťdesiatich týždňoch Krista vykorenia, a nič nebude. — Amos ňa aj o to prosí, abys dobre skúmal Danielom predpovedaný čas. Daniel hovorí, že od toho času, v ktorom znovuvystavenie Jeruzalema sa rozkáže, po Krista, panovníka, 7 a 62 týždňov uplynie. — Rabin Amos tvrdí, že prišiel čas Kristov, a tí všetci, ktorí čítajú prorokov, tvrdia to isté. Že predsa neveria v Krista, toho jedinou príčinou je to, že Ježiš v chudobe narodil sa a že sa trápi a postí. Lenže, drahý Otče, či to nemôže tak byť, že Messiaš v chudobe príde na svet a v sláve bude odchádzať? Oh, kebys len aj ty veril v tom nazarethskom Ježišovi. V jednom liste si mi písal: Kebys ma uvedomila, že zázrakom potvrdil to, že je od Boha poslaný, veriť budem v ňom. — A veď on taký zázrak učinil, ktorý je opravdový nad všetko pochybovanie. Ján, ktorý sa stal jeho učedníkom, toto písal medziiným Marii: Keď som do Nazaretha prišiel, veľa ľudí bolo okolo domu, v ktorom matka Ježiša býva. Títo vidieť žiadali toho proroka, o ktorom Ján na púšti kázal. Jeden levit posmešne poznamenal: Či Kristus z Galilee môže pochádzať? Keď som videl, že mnohí počinajú pochybovať, takto som prehovoril k ľudu: Bratia, Kristus naozaj z Bethlehema pochádza, bárs v Nazarethe býva. Na zapieranie levitu jeden starší chlap a žena potvrdili moje slová, reknúc, že Ježiš nenarodil sa v Nazarethe, kam ho vtedy doniesli rodičia, keď ešte malým chlapcom bol. Levit zmizol, lebo videl, že ľud nenie na jeho strane. Ja som vošiel do domu. Jedny dvere vedú do robotárne, kde vyhľadáva chlieb sebe a matke. Povstala vo mne myšlienka, či to môže byť posol Boží, kto takto čo robotník pracuje? Lenže hneď mi na um prišlo to, čo som pri jeho krste na brehu Jordana videl. Keď som ho zazrel, práve vyučoval tých, ktorí za ním prišli. Veľmi láskave ma privítal. Ukázal mi ostatných, ktorí s ním boli, reknúc: Toto sú tvoji bratia, ktorí opustili svet, aby ma nasledovali. Medzi nimi bol Andrej, ktorý predtým učedníkom Jána bol, a s ktorým sme sa aj shovárali, keď Ježiš púšť opustil. Bol tam aj Šimon, ktorému brat Andrej rozprával o Messiašovi, za ktorým aj on prišiel a pre neohrozenosť a silu rázu od Ježiša Petrom (skalou) bol nazvaný. Bol tam aj Filip z Bethsaidy, ktorý tiež opustil Jána. Že Ježiša našiel, tomu sa tak tešil, že hneď bežal do domu svojho staršieho brata Nathaniela, ktorého — keď sa práve pod fíkovým stromom modlil, takto oslovil: Našli sme toho, o kom Mojžiš a proroci písali, Messiaša Božieho. — Kde je, nechže ho vidím? pýtal sa Nathaniel. — Nazarethský Ježiš, syn Jozefa je to, znela odpoveď Filipa. — Čo dobrého môže pochádzať z Nazaretha? — Hybaj a vidz, odvetil Filip. Nathaniel šiel, a keď ho Ježiš zazrel, zvolal: Ejhla, pravý Izraelit, v ktorom nenie lstivosti. — A zkadiaľ ma ty poznáš? pýtal sa Nathaniel Ježiša. — Ježiš mu odvetil: Ja som ňa videl pod fíkovým stromom prv, nežli ňa Filip volal. Keď Nathaniel toto počul, vediac, že len sám bol v zahrade, a že ho nikto nevidel modliť sa, zvolal pred celým zástupom ľudu: Majstre,

ty si Synom Božím! Ty si kráľom v Izraeli! — Ježiš mu odvetil: Teraz veriš, lebo som ti povedal, že som ňa videl pod fíkovým stromom! Ešte väčšie veci budeš vidieť! Veru veru pravím vám, že odterajška vidieť budete otvorené nebo, a anjelov chodiť hore-dolu na syna človeka. — Andrej, Peter, Filip a Nathaniel boli v dome u Ježiša a na moju veľkú radosť, aj môjho brata Jakuba som tam videl. Nás teď už šesť bolo, ktorých láska a dôvera učinila učedníkmi Ježiša. Matka Ježiša, ktorá anjelsko-krásnu tvár mala, tiež tam bola. Na druhý deň s Jakubom som šiel k Tiberiadskemu moru, aby sme navštívili ota Zebedausa a aby sme naňho sverili svoje veci. Popoludní do Kany šiel Ježiš a neďaleko breha šiel; keď nás volal, hneď sme opustili svoje lode a k nemu sme šli. S matkou a mnohými príbuznými šiel na svadbu k ujcovi. V-Kane zaviedli nás do siene medzi hostov. Ježiš bol zriedkavou vládňosťou privítaný. Tu sme našli aj matku Jána Krstiteľa, Alžbetu, príbuznú to matky Ježišovej. — Ach, však si len šťastlivá — riekla Alžbeta — že u seba vidíš svojho syna; aj ja som sice matkou, a predsa som nie matkou. Boh mi vzal syna, aby ho prorokom učinil, od 12. roku veku svojho je na púšti; konečne pred 6 mesiacmi zas prišiel, aby hlásal príchod Syna tvojho. — Konečne sa začala hostina. Víno, ktoré z Damaška malo prísť, v ceste následkom povstania shabala vrchnosť. Predstavený mesta na vrchu stola sedel a kázal sluhom, aby viac vína doniesli, lebo ho málo bolo na stole. Matka Ježišova vedela, že ani vonku nenie vína, a preto povedala Ježišovi: Vína nemajú. — Tuším poznala jeho moc, ktorá pred svetom ešte skrytá bola. Ježiš jej vážne odvetil: Ženo, čo mňa do teba? Ty zázrak žiadaš odo mňa, aby potom prítomní verili? Moja hodina, v ktorej moja sláva má byť vyjavená, ešte neprišla; no, drahá matko, predsa ti chcem byť poslušný a vyhoviem Tvojej žiadosti. — V Juďsku, ako viete, ženského pohlavia osoba za česť si považuje, keď môže byť ženou nazvaná. — Maria dojata ďakovala Synovi, celá jej bytnosť radosť prezradzovala. Ja som nevedel, čo sa stane. Kývla sluhom, ktorým naložila: Čokoľvek vám riekne, učinite! — Sluhovia teď pozor dali, čo im povie Ježiš, ktorý keď zazrel dakoľko džbánov prázdnych, povedal sluhom: Naplňte tieto nádoby vodou! — Vo dvore bola studňa, z ktorej natehali vody a naplnili tie džbány. Než sa to stalo, riaditeľ hostiny rozprával, ako sa stali Herodes a Pilát jeden proti druhému nepriateľskými. Pilát totižto šiel z mesta Caesarea-Filippi do Jeruzalema, prítomným chcel byť na veľkonočných slávnosťach s jedným zástupom vojakov. V ceste prišiel do jednej osady, ktorú už zaujal Herodes i so svojou strážou. Lenže Rimani vyhľadali týchto, lebo vraj rímsky miestodržiteľ je prednejší, nežli židovský kráľ. No dlho to potrvá, zakaľ sa ti smeria. Ale bratkovia, my tu len shovárame sa a nepijeme. — No nalejte a doneste hostom! povedal Ježiš. — Sluhovia poslúchli, a hľa! Také červené víno tieklo zo džbánov, ktoré — ako som na moje vlastné oči videl nielen ja, ale aj druhí — vodou sa naplnily. Riaditeľ hostiny povedal ženichovi: Každý človek najprv dobré víno dáva; a keď už sa hojne napili, vtedy to, ktoré je horšie; ale ty si zachoval víno dobré až do savád. — A kto doniesol to víno? pýtal sa ženich sluhov, a hneď pil, a nevedel, zkadiaľ prišlo to víno. — Vtedy sluhovia povedali, že na rozkaz Ježiša naplnili vodou tie nádoby, z ktorých potom čisté víno tieklo. Na to všetci s podivením zvolali: Prorok sa zjavil medzi nami, a my sme nevedeli o ňom. Keď ďakoval chcel Ježišovi, tento už vzdialený bol, ja ale za ním

som siel a k nohám som mu padol; podivné veci mi sdělil o sebe, ktoré ma úplne presvedčily o tom, že je on Synom Božím. Tie veci ani sám nerozumiem, tým menej vám ich môžem opísať; tolko ale viem, že trpeť musí, aby potom povýšený bol. Budzte presvedčení o tom, že Ježiš, ktorý vodu na víno premenil, je Synom Božím. Táto povest rozšírila sa po celej Galilei a Samarii. Dôverne mi sdělil, že nezadlho do Jeruzalema pride, kde verejne bude hlásať, že je od Boha poslaný. — Drahý Otče, takto píše oddanec Marie, čo som ti sdeliť chcela, abys videl, s akou pozornosťou sa stretá, že učedníkov má a že nemôže byť chudobným nazvaný ten, kto vodu na víno je v stave premeniť. Musíš uznať, že je Ježiš prorokom; a uznáš-li toto, tak i to uznáš, že je on zbožným mužom. Zbožný muž ale neľuhá; a veď sám Ježiš povedal Jánovi, že je on Kristus. Odpusť, Drahý Otče, tvojej dcére, že s tebou dohadovať sa opovážuje. — Amos je už tiež nakoľko-nakoľko učedníkom Ježiša; a presvedčená som, že keď Ježiš do Jeruzalema pride, na bok odhodí predsudky a nasledovať ho bude. Povest zázraku v Kane veľký zmätok zapríčinila v chráme. Amos povedal, že vyše 30 knazov videl v ruke držať spisy prorokov. A tak i sám musíš nahliadnúť, Drahý Otče, že ten mladík, o ktorom si povedal, že nikto nevie, zkadiaľ prišiel a kam odišiel, tento mladík obrátil na seba pozornosť Izraela, každý skúma, či je on Mesiasom. Teba milujúca dcéra tvoja Adina.

Štrnásty list.

Drahý môj Otče!

Už nepotrebuješ dôvody mojich listov, lebo Ježiš pred celým ľudom základne dokázal, že je s ním Boh. Každý vie dačo povedať o jeho moci. Ešte neprišiel do Jeruzalema, preto ale spomína kráľovstvo Davida a Boha, z prorokov dokazuje v synagogách, že je on Mesiasom. Jeho múdrosť, sbehosť v písmach, divotvorná moc je až po Syriu známa, tak že ešte i z Damaska prinášajú k nemu nemocných, bohatých a chudobných, aby ich uzdravil; a on je v stave každého uzdraviť, ešte i diablom obsadnutých. Tisíce a tisíce ľudu idú za ním, na kolená padajúc, aby ich nemocným pomohol, čo on jedným slovom je v stave učiniť ešte i takým, ktorí sú od neho na viac hodín vzdialení. — Práve teraz nesú sluhovia dvoch bohatých mladíkov pod mojím oblokom, ktorým lekári nemohli pomôcť. K Ježišovi ich nesú. Celý Jeruzalem rozpráva o jeho zázrakoch. Istý košíkár dlho býval napravo nás, naraz ho celkom porazilo na nohy, iní ho museli niesť. Kňazi mu dali peniaze, preto ale vysmiali jeho dôveru k Ježišovi. Po 5 dňoch dostal sa k Ježišovi. O tri týždne rovno chodil po uliciach Jeruzalema. Keď k Ježišovi prišiel, veľa ľudu bolo okolo neho; On ale puhyým slovom pomáhal im. Keď ale mňa zazrel — znely slová košíkára — na mňa pozrel, po mene ma oslovil, reknúc: Tvoja viera ťa uzdravila; staň sa ti, ako si veril. Po týchto slovách nová sila vojšla do mojich nôh, vyskočil som a viac som už žiadnej bolesti necítil. Pre ľud som mu nemohol k nohám padnúť. Preto ale „Alleluja“ som kričal plodu Davidovmu. — Drahý Otče, tohto človeka každodenne vidím rovno chodiť. Lenže toto je len jeden z bezpočetných zázrakov. Ján, ktorý všade sprevádza Ježiša, písal Marii, že ľudia prinášajú nemocných k nemu zo všetkých strán, ešte i z Malej Asie. Keď môj drahý majster — znejú slová Jána — po vysvetľovaní prorokov vynde zo synagogy, naraz ho aj vyše 200 všelijakých nemocných čaká vonku. Utešený to pohľad,

s akou dôverou ho čakajú. Na daktorých vloží ruky, u slepých dotkne sa očí, u hluchých dotkne sa uší, u obsadnutých jednoducho rozkáže diablom opustiť telo. Keď sa zblízuje, diablovia viac vykrikujú, a zlorečiace opúšťajú obsadnutých a pokorne ho prosia, aby ich nezničil úplne. Naraz tolko ľudu ide za ním, že je prínútený utiahnuť sa, aby si odpočinúť mohol. V takom páde nás vyučuje, lenže ľud mu ani doma nedá pokoja. Však je len skvelá jeho moc božská! Kráľovská moc nič nenie proti nej. A predsa je on trpezlivý a láskavý, aj hriechy odpúšťa. Často sa modlí k Bohu, ktorého otcom nazýva. Takého človeka ešte nebolo na svete. Cítim, že ho čo pána ctím a čo brata milujem. Takto smýšľame všetci. Nikdy sa neodtrhneme od neho. Najbližšie odpíšem ti, čo nám povedal o sebe. Všetko ešte nerozumieme, ale sľúbil, že nám všetko vysvetlí. — Drahý Otče, toto je obsah listov Jána mojej tetke Marii písaných. Keď Ježiš do Jeruzalema pride, na základe vlastnej skúsenosti ti opíšem podrobne zázraky jeho. Zákoníci na základe skúmania sa už presvedčili, že sa Ježiš naozaj v Bethleheme narodil, a tak že Maria a Jozef z pokolenia Davidovho pochádzajú. Tvoj známy, ctihodný Pinehas, uhodnovernil tú udalosť, že keď Ježiš dieťaťom bol, traja mocní vladári, múdri a vzdelaní to mužovia, prišli do Jeruzalema, vtedy Herodes kraľoval. Ten prišiel z Perska, druhý z Medie, tretí z Arabie, a doniesli tomu dieťaťu dary, zlato, kadidlo a myrhu, veľa sprievodcov mali so sebou. Po rozličných cestách lenže v ten istý deň prišli do Jeruzalema. Cez rozličné brány vošli do mesta. Ani jeden nevedel o druhom, až keď sa sišli pred palácom Herodesa. Jeden povedal, že je on potomok Sema, druhý zas, že je potomkom Jafeta, tretí povedal, že od Chama pochádza. Keď sa Herodes dozvedel o ich príchode, skrze poslov sa chcel dozvedieť, prečo prišli. Oni povedali — takto to vyrozprával Pinehas hl. knazovi Kajfašovi a mnohým zákoníkom a farizeom —: Prišli sme ctiť toho mladého panovníka, ktorý sa stane kráľom židov, lebo sme videli jeho hviezdu na východe a prišli sme sa mu klaňať. — Keď už pred Herodesom boli, tento veľmi nepokojný bol a pýtal sa ich, ako vedeli oni, že tá hviezda označuje narodenie panovníka z pokolenia Judy? Oni mu odvetili: Tá hviezda šla k mestu, my sme následkom Božieho prikazu šli za ňou, a hľa, do Jeruzalema nás dovedla; a keby teraz noc bola, zas by sme ju videli na nebi skvieť sa; vyjavené je nám, že ona znamená narodenie kráľa z Judy pochádzajúceho. A preto povedz nám, oh kráľu, kde môžeme najstť tohoto slavného panovníka, aby sme sa mu mohli klaňať. — Potom — hovoril ďalej Pinehas — rozkázal kráľ knazom a zákoníkom, aby sa sišli v radnej sieni jeho paláca, kde takto prehovoril k nim: Vy, ktorí ste povinní čítať zákony a proroctvá, a ktorí viete vysvetľovať tieto veci, skúmajte a povedzte, kde sa má narodiť Kristus. Ejhľa, títo vznešení a múdri mužovia prišli zďaleka, aby sa mu čo Bohu klaňali. Buďme vlúdni k nim, dajme im rady, aby mohli ho najstť, aby sme neboli menej múdri v tejto veci, nežli tí, ktorí v cudzej krajine bývajú. Viac knazov hneď odpovedalo: Každý vie, oh kráľu, že židia veria, proroci zas učia, že Mesias z domu Davidovho v Bethleheme sa má narodiť, lebo písano je: Ty Bethlehem Efrata, bárs si najmenší medzi tisícami judskými, z teba mi vynde ten, ktorý má byť panovníkom v Izraele. — Keď už táto otázka rozlúštená bola — mluvil ďalej Pinehas — Herodes rozpustil radu a utiahol sa do izby, kde sa pýtal východných panovníkov, kedy sa tá hviezda zjavila. Takým spôsobom sa dozvedel, jak staré môže byť to dieťa. Potom im toto

povedal: Dovolím vám do Bethlehema ísť. Keď ale najдете to dieťa, povedzte mi, abych aj ja mohol sa mu klaňať, lebo sluší sa, aby sme poctili toho panovníka, ktorého narodenie predpovedalo sa takým mimoriadnym spôsobom, a ku ktorému východ svojich mudrcov poslal. — Keď von vyšli, pretože sa zvečeralo, videli tú hviezdu, za ktorou radostne pospiechali. V Bethleheme postála tá hviezda nad malým domčekom. Keď dnuka vojšli, zbadali, že jedným lúčom tej hviezdy osvietené je dieťa na rukách Marie odpočívajúce. Hneď padli pred ním na kolená a sa mu klaňali. Potom mu odovzdali dary: zlato, kadidlo a myrhu, ktoré sa len na oltári Božom obetávajú. — Keď sa Kajfáš pýtal Pinehasa, zkadiaľ on vie tieto veci, odpovedal, že zo zvedavosti všade bol tým trom mudrcom za päťami, ináče vraj dosť židov žije ešte — medzi nimi aj jeden veľmi starý hlavný predstavený židov — ktorí vedia o prelievaní krvi v Bethleheme na rozkaz Herodesa prevedenom. — A načo bolo to prelievanie krvi, pýtal sa ho Kajfáš, však to nenie v dejinách naznačené? — Nenie v obyčaji nemilosrdenstvá panovníkov naznačiť, povedal Pinehas; Herodes to nedal na verejnosť, aby nezbudil proti sebe nenávisť. Nechal tie deti zavraždiť, aby aj Ježiša o život pripravil; pretože tí traja mudrci nejšli domov cez Jeruzalem a tak nepovedali Herodesovi, kde je to dieťa. Keď sa on tedy dozvedel, že tí už odišli, tak sa nahneval, že hneď poslal do Bethlehema jeden zástup konníkov pod náčelníkom Jeremiašom, ktorý ešte žije a moje slová potvrdiť môže, aby zavraždené boly všetky deti, ktoré nemajú ešte dva roky. On si myslel, že tak i Ježiš bude zavraždený. Lenže následkom zvláštnej ochrany Božej život Ježiša sa zachoval, a teraz je on našou slávou. Poklona tých troch mudrcov znamená, že celý svet sa mu bude klaňať. — Či aj ty veríš v ňom? pýtal sa Kajfáš prekvapeno ale ostrým hlasom Pinehasa. — Prv ho musím vidieť a slyšať, a najdem-li v ňom Mesiaša, vďačne sa mu budem klaňať. — Teraz sa veľký krik ztrhol — povedal Amos, ktorý sdelil rozhovor medzi Kajfášom a Pinehasom — jedni kričali, že je Ježiš Mesiašom, iní zas, že Pinehasa treba ukameňovať. — Z tohoto vidíš, drahý Otče, vážnosť a cenu tých dôkazov, že je Ježiš Mesiašom. Už v koliske dokázal svoj božský ráz, zázraky a mimoriadne prípadnosti ho od kolisky sprevádzajú. Jeremiaš — náčelník židovského vojska — tvrdí, že on troma dňami po odchode mudrcov z Jeruzalema poslaný bol do Bethlehema, kde previedol rozkaz Herodesa. — Dovoľ mi, Drahý Otče, abych tu uviedla dôvody, ktoré dokazujú, že je Ježiš Mesiašom. Po prvé spomeniem, že bol v chráme obetovaný, kde stariec Simeon a Anna klaňali sa a predpovedali mu, že veľká bude jeho dráha — jako mi to mnohi povedali; po druhé hviezda doviedla mudrcov od východu do Bethlehema; po tretie už sa mu v koliske klaňali ľudia; po štvrté Ján Krstiteľ vydal o ňom svedectvo; piatym dôvodom je prihlas Boží pri krste; šiestym dôvodom je to, že Duch svätý zostúpil nad jeho hlavu v podobe holuba; siedmym dôvodom je zázrak v galilejskej Kane učiněný a celé množstvo iných zázrakov. Povedz mi, Drahý Otče, či tento Ježiš nenie Mesiašom? Teba milujúca

A dina.

BESIEDNICA

Na Mateja.

*Darmo som si spieval, darmo,
že necítiť zimy jarmo,
vtrhla zima, tu je tu!
Prišiel tvrdý, ostrý Matej
v bielej huni, hrubo tkatej,
mráz dopratal, sňah svetu.*

*Hej, krutý mráz, štiplavý mráz
vpálil k ľuďom maznavým v raz,
hnevny chumel, záveje.
Strom vo srieni, potok stuhol,
vietor hviždi, puká uhol, —
Kde je banda, kde-že je?*

*Neni to žart, hlúpa fraška,
šata treba údom ťažká,
lísté rúno, teplý šúch.
Niet už slnka, jako indy,
hľa ruky mnú mladé frindy,
vlniak chvácu, či kožuch.*

*Keď si chvácu, múdro veru,
i vtač šuká kútik, dieru,
kde sa schúli, učupí.
I pes skuči, škrábe dvere,
pán kocúr sa k piecke bere
vykúrenej chalupy.*

*Keď sa berie, dobre robí,
hľa v prierube hundrú roby,
že ich mrví, oziaba.
I šibenci trú dlaň, bradu,
no nehnú sa s hlade ľadu —
o peská druž, pochabá!*

*V pravde peská, uskulku mrzká!
či vám ráta, že ju smrská,
kouš nerestou snád parom?
No však nech len hyd premrzne,
jak len kašlu neworzne,
bude liečba kocarom.*

*A prám plieska, nutká kone,
by s hôr brony rezko, v hone
k brehom Váhu šibali.*

*Veď len nesmú kračkat azda,
koľko tesknať drevár-gazda,
kým sane ciest nemaly?*

*No pomastil Pánboh dráky,
vyslyšal pros kupcov snahy,
pomoc skylol v potrebe.
I hospodár speší k poliam,
stravu vlečie chudým roliam —
veleb dušo, chváľ nebe!*

*Nech sa vonku čo chce deje,
vichor hučí, smrek sa chveje,
nech sa kydá, kundolí;
nech je studeň bárs náramná,
ja si tlapkám vrelé kamná,
hoviem ducha svevoli.*

*Nech tam fundži, nech p. rie sňah.
ja sa kochám v rôznych piesňach,
švist, šust, vrzgot nehľadám.
Chopím lýru, zuni, šuni,
plodím báje, pestré dumy,
život dávam balladám.*

Dlhomir Poľský.

Anabaptisti čili takrečení „habáni“ v Čachticiach v XVI. a XVII. stolytí.

Spracoval B. Reviczky, farár čachtický.
(Prednáška v kat. kruhu)

Ešte pred 14. rokmi, keď ako pobedimský farár išiel som buďto úradne, alebo na prechádzku von, zrak môj vždy na starý hrad čachtický a na mestečko toto padol, lebo vždy mi na um prišli deje, ktoré mňa veľmi zaujímaly, ponevác krv tých výborných osôb, ktoré tu prebývaly, aj v mojich žilách koluje, potomok súc dľa mojej babky z otcovskej stránky Štibora, obyvateľa niekdy a pána zámku tohoto, spolu aj zakladateľa chrámu nášho; a nič som si iného nežiadal, len aby som tu na mieste vedu moju dejepisnú rozmnožiť mohol.

Toto moje túženie, moja žiadosť sa mi aj splnila, keď 1. júna roku 1885. som od slavného patronátu vtedajšieho za farára čachtického bol vymenovaný, a skúmať a vyhľadávať som mohol ten veľký poklad dejepisný, ktorý buďto v zemi ukrytý, buďto na kameňoch vydlabaný, v starých, na blanách písaných listinách, alebo na ožlknutých papieroch naznačený je.

Poznamenat musím, že málo miest sa môže rovnať nášmu mestečku, kde by skúmateľ tak bohaté pole práce svojej našiel, ako tu; lebo celé okolie čachtické, zvlášte údolie okolo hradu, je veľký cintorín, kde zem ešte tie veľké pamiatky minulosti kryje, a kosti, nástroje starých preddejepisných obyvateľov, ktorí, nezajúc ešte železo, s kamenným nástrojom, sekerami z kameňa spravenými a s kremenými stielkami sa bránili proti nepriateľom, a nie z roľníctva, ale len

z poľovačky a z rybárstva žili, a mrtvých svojich, nemajúc žiadne nástroje ku kresaniu, dlabaniu a hoblomanu dreva, v hrncoch, takrečených „urnách“, miesto drevených truhiel, pochovávali do zeme. ktorých „urní“ pozostatky a črepy vo veľkom počte nachádzame, ktoré buďto voda vymyela, alebo pluh „Višňovanov“ vyoráva. Len jednu celú urnu podarilo sa mi skrze štedrosť pána Eduarda Caraba obsiahnuť, ktorú jeho břeši na „Bokšinoch“ vyorali.

Veľké pole činnosti a skúmania leží teda predomnou, ktoré len vtedy budem v stave premôcť, keď mi aj vy ctení páni a údovia kruhu nášho budete na pomoci a síce tak, keď všetko, čo v poli najdete, alebo od druhých najdené bude, nech je to akákoľvek chatrná vec, buďto neobyčajne vyzerajúci črep, čierny tuto zriedkavý kameň podobu majúci ako osla, starý peniaz, medené obrúčky už zelené od hrdze, kotúľky atď. — ku mne prinesiete a mne sdelíte miestnosť, kde sa tento predmet našiel.

Keď sa mi to podarí, aby som tie miestnosti našiel a preskúmal, len vtedy budem v stave celý obraz dejepisu nášho mestečka predložiť. — Včul vytrhnem len jeden list z minulosti, a za predmet mojej dnešnej prednášky som si zaumienil niečo o „habánoch“ čiže anabaptistoch XVI. a XVII. stolytia v Čachticiach predniesť, a síce o ich pôvode, obyčajoch a tunajšom jestvovaní, a síce preto, lebo ešte žijú medzi nami niektorí z ich potomkov, ktorí v spoločenskom občianskom živote našom nie ostatný zástoj hrajú.

*

Ako voda keď dlho stojí, a ani prítoku ani odtoku nemá, ani vietor ju nepohybuje, sa pokazí a nie je ku žiadnemu úžitku, ale ku škode, lebo skrze jej výpary všelijaké nemoce pochádzajú — tak bol aj pokoj ten, ktorý v XV. stolytí užíval svet kresťanský. Výborní mužovia, vidiac pokazené mravy a smutný stav Cirkve Kristovej, po znovuzrození, napravení, po reformácii túžili, ktorí mali položenie Cirkve napraviť a mravy polepšiť.

Lenže toto reformovanie tak nevypadlo, ako si to svet kresťanský predstavoval.

Reformátor Martin Luther, keď sa od Cirkve odtrhol, a odhodiac tradíciu, čili ústne podanie Cirkve, za základ skúmania sväté Písmo postavil, otvoril také pramene, z ktorých také rieky vyvieraly, ktoré nie ku zúrodneniu, ale ku veľkej škode byly. Vykľadajúc si každý sám dľa ľubosti a malej vedy Písmo sväté, na také výsledky prišiel, ktoré nie ku spaseniu, ale ku rozkolníctvu viesť musely.

Roku 1519, keď Martin Luther sa na Wartburgu zdržoval, jeden z jeho privržencov, Mikuláš Storch, zvikkauský súkeník, odvolávajúc sa na tie slová sv. Písma: „Ten, kto verí a pokrstený bude — bude spasený“ (Mark. 16. 16), začal učiť, že každý človek, prv nežli by bol pokrstený, musí už veriť; ponevác ale nemluvniatka ešte neveria, ony ani platne pokrstené byť nemôžu; prečo teda tí, ktorí v maličkom veku pokrstení boli, keď chcú spasení byť, ešte raz musia krst svätý prijať. Toto učenie mnohí obyvatelia zvikkauskí, medzi nimi Tomáš Münster, kazateľ zvikkauský, prijali a dľa neho aj účinkovali. Keď toto Storch videl, pýchou povzbudený za proroka sa vyhlásil, a vyvoliac si 12 apoštolov a 70 učedníkov, rozmýšľal o vystavení jedného „slobodného kresťanského kráľovstva“.

(Pokrač. nasleduje.)

OHÝRNÍK

Modlime sa za pápeža, lebo veľmi ťažko ochorel, tak že ho aj operovať museli. Jeho sviatosť je už 88 rokov starý. Modlime sa zaňho, aby sme v najbližšom čísle nemuseli čítať zprávy o jeho smrti.

† **Juraj Apponyi,** otec grófa Alberta Apponyiho, bývalý kancelár a krajinský sudca Uhorska zomrel v 91. roku veku svojho v Eberharde.

V Skalici si vyvolili za farára dp. farára lukáčovského Adolfa Lelkeša, ktorého veľmi radi majú páni liberáli.

Kanál medzi Adriou a Severným morom odporúča vystaviť pioniersky plukovník Kar. Schnerch. Plány kanálu predložil rakúskej a uhorskej vláde. Dľa plánov kanál pripojil by sa ku kanálu oderskému a z Prešporuku fahal by sa cez Balatonské jazero do Adrie. Technické ťažkosti sú vraj nepatrné.

Falšovanie vína páchajú už i sedliaci. Istý peštbudínsky vínokupec nakúpil vína v stolicích toľnanskej, baraňanskej a zalanskej. Pred odberaním dal ho chemicky preskúmať a na veľké prekvapenie konštatovali, že len víno od dvoch sedliakov kúpené bolo pravé. Kupec oznámil hriechnikov vrchnosti. Tam vyznali, že miešali víno s vodou a terkelicou, mysliac, že to neškodí a že to zákon nezakazuje.

Proti súboju doposiaľ len katolícka cirkev dvíhala svoj hlas. Že je súboj hlúposť, to každý ľahko nahliadne. V súboji nie ten zvíťazí, kto pravdu má, ale ten, kto je obratnejší a lepšie vie strelať. No to je už len čudná vec, aby statočnosť závisela od obratnosti v bojovaní a v strieľaní! Najnovšie tak husto nasledovali jeden po druhom súboje u nás, že sa už obecné a mestské výbory zaoberajú s touto otázkou a chcú prosiť snem, aby súboj prísnu pokutou bol zakázaný.

Nový konkurent cukrovej repy. Amerikánsky chemik F. Stewart píše, že sa mu podarilo dorobiť cukor z kukuričných stebiel. „Mnoho rokov pracoval som na uskutočnení myšlienky, ktorá sa mi konečne podarila. Presvedčil som sa totiž o tom, že kukurica hneď po odkvitnutí a na počiatku tvorenia zrna obsahuje značné množstvo cukru, ktoré pokračujúcim zretím pomaly sa menší, až pri dokončenom zretí úplne zmizne. Akonáhle zrno ztvrdne, cukrová vlaha využitá je do zrna a miesto nej ostane v stebli len voda, ktorá sa rýchle vyparuje, takže rastlina zvráští sa. I odrezal som šúľky kukurice, kým zrno ešte nebolo ztvrdlo a tým ostala v stebli cukrová vlaha, kdežto výživná hodnota nedozretých šúľkov len nepatrne sa zmenšila oproti hodnote šúľkov úplne zreých. Ba po odrezaní šúľkov cukru v stebli ešte pribývalo, kým mráz nezastavil všetok zrast.“ — Jestli by sa toto potvrdilo: nastal by veľký obrat v dôrobe cukru, pretože Severná Amerika od mnoho rokov usiluje sa pestovať dajakú súcu rastlinu, z ktorej dal by sa vo veľkom cukor dorábať, a dosväď sa to Amerikánom nepodarilo. Lebo cukrová repa nedarí sa tam tak ako v Európe a cukrová trstina rastie len v nižších Lusiany a Texasu Avšak ku-

kuricu pestujú Americkí farmeri v ohromnom množstve, takže ročná úroda cení sa na 1400 miliónov zlatých. K tomu steblá Americkej kukurice sú obyčajne veľmi vysoké, často až na 8 metre a dosväď nemaly temer žiadneho upotrebenia. Dôrobou cukru z kukuričných stebiel zväčšil by sa dôchodok farmerov v miere netušenej, a s druhej strany nastala by značná konkurencia cukru európskému.

Cesta okolo sveta za 33 dní bude možná, akonáhle dostaví sa veľká sibírska železnica. Ruský minister premávky, kn. Chilkov, v prednáške, ktorú držal na internacionálnej porade železničných direktorov, zostavil program takej cesty, a síce: Z Brém do Petrohradu 1½ dňa, z Petrohradu do Vladivostoku 10 dní, z Vladivostoku do S. Francisca (po lodi) 10 dní, zo S. Francisca do New-Yorku 4½ dňa, z New-Yorku do Brém (po lodi) 7 dní, spolu 33 dní. Dosiaľ najkratšia cesta okolo sveta vyžadovala 66 dní času.

Vek vtákov. Medzi tých vtákov, ktorí najdlhšie žijú, patrí aj hus. Istý Gurney poznal takú hus, ktorá žila 80 rokov. V Londýne bola jedna labuť, ktorá mala 75 rokov. Dľa jedného hollandského spisovateľa v Alkmaare v r. 1675 bola jedna labuť, ktorá mala 102 roky. Veľmi dlho žije sova, jastrab.

Novú elektrickú lampu vynášiel dr. Walter Nerust, professor v Göttingách. Nový vynález vzbudil veľkú sensáciu v svete vedeckom a obchodníkom. Nernst použil celkom nového materiálu, ktorý nezhorí na povetrí a potrebuje značne menej prúdu elektrického. Nový vynález robí elektrické osvetlenie o 55% lacnejším. Svetlo je jasné a príjemnej farvy a zavedenie nernstovskej lampy do praktického upotrebenia nemá už vraj žiadnych prekážok. Odborné kruhy skladajú veľkú nádej v lampu nernstovskú a generálny direktor elektrickej spoločnosti v Berlíne nazýva ju práve „svetlom chudobných ľudí“. Patent pre Rakúsko-Uhorsko zadovážila si peštbudínska firma Ganz & com. a už od dlhšieho času pracuje na vyhotovení lampy Nernstovej pre praktické upotrebenie.

Jeden z tých vyšších spoľahlivých. Nagy Ákos, hlavný slúžny erdódskeho okresu v Satmárskej, bol chýrny v stolici ako energický, horlivý a vlastenecký úradník. Ako, ako nie, razom dostal disciplinárku na krky a hneď nato nariadili i trestné vyšetrovanie proti nemu. Obviňujú vlasteneckého a energického slúžneho, že bezprávne upotreboval úradné blankety, že si privlastnil cudzie hrozno, dosky a šindol, že protiprávne vydával obchodné licencie, že svadzal na krivú prisahu, nadužíval moc úradnú, rozdával rychtárstvo a notárstvo za peniaze, svobodil od vojaka, vystavoval pľnoleté svedectvá, vyzdvihoval plat diur istu, systemisovaného k hlavno-slúžnovskému úradu atď.

Neprijal vyznačenie. Ján Bielický svedomite učiteľoval za 40 rokov v Haliči. Na uznanie jeho 40-ročnej ťažkej práce vyznačili ho strieborným záslužným krížom. Učiteľ neprijal také vyznačenie a dôvodil nasledovne: 1. Učiteľ, ktorý za 40 rokov úradoval na poli výučby, nadobudol si aspoň tolko zásluh, ako generál, ktorý vyhral 40 bitiek. Takémuto generálovi nezvykli dávať strieborný záslužný krížik. 2. K tým mnohým uponižovaniam, akých sa učiteľovi za 40 rokov dostane, škoda pridávať i toto. 3. Moji ctitelia boli mi raz už darovali zlatý prsteň, a k tomuto by strieborný krížik nijak nesvedčil.

Hadom v zime uhryznutý. Štefan Selig na ceste do Petra nad Hernádom, idúc lesom, zastavil sa a rozložil si ohník, aby sa trochu zohrial. Sotva si trochu posedel pri ohníku, spozoroval, že sa čosi hýbe vo vrecúšku, ktoré bol položil vedľa seba. Siahol do vrecka, ale už v druhom okamihu had vyše pol metra dlhý točil sa mu okolo ruky. Selig hodil síce hada do ohňa, ale bol už uhryznutý od neho. Ponáhlal sa z lesa k lekárovi, ale tento ho slabo potešil, musí sa mu ruka amputovať.

Pút do Lurdu.

Paray le Monial, Einsiedeln a Willena

Povedie: *Gedeon Demeter, farár.*

Pohnutie: 6. júla 1899.

Návrat: 24. júla. Cesta potrvá 18 dní.

Smer cesty:

Budapešť — Viedeň — Linz — Salzburg — Mnichov, Lindau — Zürich — Genf — Paray le monial — Lyon, Toulouse — Lurd — Toulouse — Cete — Lyon — Genf, Zürich — Einsiedeln — Insbruck — Willena — Viedeň — Budapešť.

Ceny: I. triedy 245 zl.) Úplné
II. triedy 185 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 105 zl.) 9 dní.

Hlásiť sa možno do 10. júna u výš spomenutého farára, u ktorého podrobný program dostat (Budapešť, II. Bombatér 10.)

Pút do Lourdu.

Pohnutie: 21. aug. 1899.

Smer cesty:

Budapešť — Kaniža — Marburg — Pragerhof — Villach — Francensfeste — Ala-Verona — Milano — Genua — Marseille — Toulonse — Lourdes — a tou istou cestou nazpät.

Ceny: I. triedy 220 zl.) Úplné
II. triedy 170 zl.) zaopatrenie behom
III. triedy 100 zl.) 8 dní.
III. triedy 88 zl. bez bytu a zaopatrenia.

Termín hlásenia sa:

Pri ľavnej cene: 15. júna 1899.

Pri riadnej cene: 15. júla 1899.

Obširnejšie vysvetlenie podá a programy posiela

Dr. Fraňo Robitsek,

farár vo Velkom Maroši hontianska stolica.

DOPISY.

MURÁŇHUTA, 30. jan.

(Dokončenie.)

Sožidovštený, sozedenárštený Madarorság, — vlastne židovsko-zednársko liberálno tatárska vláda, — prijal boj medzi cirkvou a štátom a vedie ho. Nech sa ale postará, jako bude hotový so živlami, ktoré tým bojom odputá.

My katolíci nepotrebujeme byť v úzkostach strán pribehu vecí. Naša sv. cirkev katolícka prežila už iné nebezpečenstvá, nežli sú nynejšie. Boh zjavuje sa jej dosavád tak mocne, jako za všetkých časov. Čo je cirkev dľa názorov katolíckych? Cirkev dľa názorov katolíckych není nič iného, než Bohom ustanovený ústav liečebný, ktorý sverené ľudstvo ku spásu privádza. Cirkev praví sama o sebe: že mocou božského ustanovenia má troju moc učenia lebo apostolát, ktorú jej dal Ježiš Kristus slovami: „Idte a učte národy“, moc posvätenia, ktorou kňaz obeť prináša a jednotlivcom udeľuje, a konečne moc súdnu, pomocou ktorej cirkev sverencov vodí a rídí, aby večné dosiahli spasenie. Hlavní členovia súdny Bohom ustanovení: že je pre všetky časy a všetky národy. Len jediná jesto cirkev, ktorá všade stajné učenia zvestuje, stajnú moc súdnu vykonáva. Už tento universálny ráz — charakter — cirkve dokazuje že v duchovným veciach svetskej moci podrobená není a že svetskej moci nemôže nikdy sveriť zákony a učenia svoje. Opakujem: není to len dogmatom, ale najvnútornejšou podstatou cirkvou, že jej zakladateľ Ježiš Kristus učinil ju na štátu nezávislou. Cirkvi je snúbeno, že večne potrvá. Jak by tedy mohla v príčine postavenia biskupov a kňazov svojích, v príčine úradnej moci svojej závisieť na svetskej moci, na štáte, a zvlášte ešte na židovsko-zednárскеj liberálno-tatárskej vláde? A predsa sa u nás nachádzajú takoví podliaci katolíci, podliackí kňazi, ktorí so židovsko-zednárskou liberálno-tatárskou vládou za jedon remeň ľahajú, jako Judáš iškariotský Krista Pána, tak oni nyní cirkev zradzujú, zapredávajú. „Vošiel do nich diabol.“ Jeden protestantský anglický dejepisec — historik — Macaulay praví vo svojích dejinách Anglie, mluviac o náboženských bojoch anglických:

„Prez všetky tyranské násilia Henrika VIII., pres všetky jeho protikatolíctvu nastražené zákony a viacej než stoleté prenasledovania, nebolo možno katolícku cirkev z pôdy anglickej vyhladiť. Sila a moc tejto cirkve jest opravdu podivuhodná, áno skúma-li ju človek, jak sa za našich dňov zjavuje, musí ju nazvať opravdu božskou. Som pevne presvedčený“ a to praví protestant!! „že katolícka cirkev ešte vtedy zkvetať bude, až z tohoto svetového mesta Londýna nebude lež bezutešené zborenisko, jako sú pozostatky miest Ninive a Babylona.

Keď samému protestantovi božská moc a sila cirkve katolíckej toto presvedčenie vnútila, môže zaiste každý praví katolík tým viacej radostným presvedčením presiaknutý byť, že cirkev i tentokrát víťazne obstojí v boji, ktorý u nás vyvolal židovsko-zednársky liberalismus. Kto pevne viery svojej sa drží, nemá vôbec žiadnej príčiny k zúfalosti v nove vzplanuvšom

boji medzi cirkvou a štátom. Tento boj je vyvolaný len rozrakami našich nepriateľov židovsko-zednárskeho liberálnych tatárov a vypláti sa im asi tak, jako roz-pustilému chlapcovi uderenia do osieho hniezda.

Neskonála a posilňujúca útecha kynie nám ne-ustále z kníh dejepisných, a síce tá, že každá nespra-vodlivá svetská moc, ktorá smelou rukou na cirkev sahá, nemá žiadneho trvania, áno, že cirkvi spíše prospieva, nežli škoduje. Štít božskej duchovnej moci zachicuje všetkíe rany sveta proti cirkvi namerené a odráža ich tak, že z väčšej časti ubližujú pôvodcom svojim.

„Nech bojujú zlostní proti cirkvi stále,
Vylámu si zuby na Detrovej skale.“

Pravda, svätá pravda je to, čo nekdy rieknuť v ríšskej rade vo Viedni protivníkom svojim slovutný poslanec Gráf: „Rímski cisárovia boli to, ktorí válku prenasledovaním cirkve počali, a po nich nasledovali neblahej pamäti cisárovia byzantinskí; avšak poslednia príčina pádu rímskej i byzantinskej ríše bol také boj týchto ríš proti cirkvi, a to tiež platí o zahynulí ríše rímsko-nemeckej. Ano na základe dejin sveta pravím, že žiaden v rozkvetu sa nachádzajúci štát nehľadal pôtky s cirkvou, a stalo-li sa to, dialo sa to len, keď štát úpadky svojemu sa blížil. Sebe mocnejšia sila nepremôže myšlienku, myšlienka konečne vždy zvíťazí. Katolícka cirkev má základ pravdy a slúbeno jest jej Bohom trvania až do skonania sveta.“

Pravda, všetkého povšimnutia hodná svätá pravda sú tieto slová slovutného poslanca Gráfa. Kiežby si ich i naši židovsko-zednárski liberalni tatári povšim-núť a o nich rozjímať chceli.

Hore sa tedy všetci do boja za Pána a Boha nášho Ježiša Krista, za jeho sv. cirkev, za naše sväté samým Bohom nám dané práva; nedajme si naše sväté Božské práva od židovsko-zednárskeho libe-rálnych tatárov nohami šliapať. Ta sa všetci do tá-bora katolíckej ľudovej strany pod veľaslavný prápor svätého križa Kristového. Pod týmto sv. práporom bojme údatne, zmužile, neohrožene; neustanme do-kúď židovsko-zednársku vládu, liberálnych tatárov — háveď, sberbu to satanášovu — ktorí nám naše od Boha nám dané sväté božské práva nohama šliapu, nezvrhneme.

Sláva, večná sláva Pánu a Bohu nášmu Ježišu Kristu i jeho najsv. pannenskej Matke Marii! Sláva, večná sláva sv. križu Kristovému víťazoslavnému to práporu nášmu! Sláva kresťansko katolíckej ľudovej strane! Sláva všetkým jej verným bojovníkom! Sláva!!

Ondrej Rojko, vyslúžilý farár.

Z BOROVIEC, 22. febr. 1899.

Váženo Ctený Pán Doktor!

Kde sa robí, tam sa rodí: hovorí jedno príslovie, ktoré je staršie, jako som ja sám, ktorý už len čo lúzy nosím, je tomu vyše 30 rokov: Aj náš vp. farár robil; a staral sa o to, aby robili aj druhí pri ňom, a veru sa aj urodilo také čo, čo by sme teraz ani za nič nedali.

Spomenuté už bolo v tomto časopise ľudovom, že u nás bola teraz prevedená veľká duchovná práca pán farár nám doprial missii, aby nás odvrátil od zlého a obrátil k dobrému. Celé okolie sa hrulo k nám v tomto milostnom čase, zvlášte obce krakovan-

skej fary naplňovali náš chrám, v ktorom veru hojná duchovná žatva bola teraz po sejbe, v ktorej pp. la-zaristi rozsišli semeno Božieho slova. Výsledok mis-sii bol nielen ten, že sa vyše 2000 ľudí vyspovedalo, ale aj ten, že sa u nás starí a mladí celkom napra-vili, a na cestu vážneho kresťanského smýšľania ob-rátili.

Vo fašiankoch, ako aj inde, aj u nás to bývalo, že sa ľudia nevedeli zriecť pohanskej obyčaje: tancu, výskania, pitia, slovom všetkého toho, čo je v stave človeka pokaziť, zlahtikáriť, do náručia telesnosti a márnotrnosti uvrhnúť. — Toho roku ale nebolo to u nás tak po tých missiach. Keď sa na okolí široko ďaleko po všetkých dedinách ľud najviac bláznil, päty dvíhal, čapkal, plieskal a vrieskal: v poslednie tri dni fašiankové bola u nás vyložená prev. sviatosť oltárna od rána do večera, každý deň večer bola kázeň, a mládež sa zriekla všetkej svetskej veselosti, tak že u nás v celej borovskej fare nebolo hudby a tancu, ba i jeden krčmár skoro až plakal, že nič neutrží toho roku práve v tom čase, v ktorom čase iné roky má-val tú najhojnejšiu žatvu. Tí, ktorí sa iné roky pras-cami ba i sviňami nečinili, toho roku chodili celkom triezliví, bolo vidieť, že si viac vážia svoju dušu, nežli svoj hrtan, ktorý v iných obcach tak hrozným zlomkrkom duševného spasenia býva práve vo fa-šianku.

Slovom borovská farnosť utešený obraz skytá teraz. Kto je tu len dva tri dni, obdivuje pobožnosť nášho ľudu, ktorý naozaj z viery, dľa viery a viere svojej žije teraz.

Dajže Bože, aby čím skorej aj iné obce prišli do takého duchovného stavu, v akom sa my na-chádzame.

J. H.

NOVÉ MESTO nad Váhom, 19. febr.

Váženo Ctený Pán Doktor!

Tohoto roku mali sme veru krátke fašianky. No ale za to, veselili a natančili sme sa dosť. Lebo spo-menúť musím, že sme mali 5 tanečných zábav behom fašiankov.

Tak sme sa šťastlivo dožili 40 denného postu, ktorý nás upomína na prehorké umučenie Pána Ježiša Krista. Lež včul 18. februara zas zariadili v Novom Meste tanečnú zábavu, tak zvanú „Maškarný Ples.“ Túto zábavu usporiadali Izraeliti, no ale našli sa aj kresťania medzi nimi. Ale do toho nás nič, každý robí na svoj rováš. Najväčšmi je ale nápadné to, že aj pani učiteľka katolícka tam bola, ktorá má prikla-dom predchádzať. Veď ona sama učí deti vo škole, že 5. cirkevný príkaz zakazuje v advente a 40 den-nom poste na takých zábavach sa súčasťovať. Tak ja myslím, že ten príkaz sa aj na ňu vzťahuje.

Včul máme u nás časy pekné, jako keby už ozaj jaro bolo, už aj roboty poľné sa u nás začínajú. Lebo aby nás Pán Boh potom neskôr nenavštívil s nejakou nehodou.

A včul sa odporúčam s poníženou úctou

„Novomestský.“

(Handwritten signature)

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpät a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Vrele prosíme ctených spolupracovateľov a dopisovateľov „Krestan“-a, aby ráčili dopisy v nedelu, alebo pondelok poslať, ináč nemôžeme ich uvereniť v najbližšom čísle.

Tí všetci, ktorí ešte nedoplatili na „Krestana“, napomínajú sa, aby to čím skorej učinili, pretože v protirnom páde prinútení budeme im noviny zastaviť.

Bpešt. J. J. Velmi nám je ľúto, že sa nechcete nikdy podpísať, následkom čoho miesto Krestana koš sa teší vašim zprávam. — J. Sp. Neprosil sa čert baby, ani vy takej liberálnej žaby. — Žilina H. K. Kaco-Maco čo robí? Neoplakáva pád Bánffyho? Pošeptajte mu, že pod Bánffym väčším pánom bol. — Spolkár v Trnave. Keď si vy trocha chleba a kúšтик vody zajiete, ani krivý by sa vám nerovnal. Zvedavý ste, jaký sme starý? Nuž pred ôsmimi rokami nám začaly fúzy šibať. Preto ich ale ani dnes nemáme. — Ján O. v Hlohovci. Kko by vám to uveril. Také veci sa vtedy stávajú, keď krčah s krpkou bojuje, a keď rastú na peci jahody, a keď je groš ako lopata. — Pukanec. Na toho remeselníka sa celkom môžete spoľahnúť, čo vám on spraví, to ani vaše detné deti neprežijú. Jakonáhle stihneme, hneď sa u vás zjavíme, jako blýskavica. To vaše po nebo vychválené dielo bude pod istým ôsmym divom sveta. Keď aj prevedete svoj úmysel, preto kohút kykyríkať nebude. — Žilina K. K. Vec je v poriadku. Len aby aj vaše veci tak v poriadku boly. — Ján V. v Topolčanoch. Ustúpte a popustte v tej veci, aby vám ten protivník nemohol do očí šplechnúť: Človek hlúpy neustúpi. — Utrápený v Orešanoch. Nečudujte sa tomu, však aj svrček volá: trp, trp. Kristus Pán bol svätý a trpel. Nezabúdajte toto príslovie: To nenie chlap, ktorý bije, ale ktorý trpí. — V Linči H. K. Ale ste mu pretreli ústa. Zišlo sa mu to už raz, lebo sa vždy skrýva za cudzí chrbát. — B. A. Vám tuším vrany slzy chváču, chlapani do vás kamene hádžu. Keď vy len tuším predsa máte v hlave živé striebro. Vášho syna nenúcte k tomu, lebo i psa je ťažko na zajaca huckať, keď nemá vôle. — Jozef Vnuk. Na chlieb sv. Antona poslaných 10 zl. sme odovzdali redakcii „Alkotmányu“. Pán Boh zaplac. — V. K. Lepšie by ste nám mohli písať, lebo vaše riadky nemohli sme prečítať ani pomocou okuliarov. — Jestli sú i vaše modzgy také riedke, jaké tie vaše riadky boly, V. K., vtedy sa neúfame veľkej podpory mravnej od vás. — Ján K. v Stražoch. Druhý raz ináč budeme jednat; viete, človek sa na svojej škode učí najlepšie. — Ján Grajciar v Prešporku. Bobrovčanom poslané peniaze sme dostali. Pán Boh zaplac. — J.

Jančo St. Hory. Pre pohorelcov poslanú zlatovku sme už odovzdali „Alkotmányu“. — J. Jurek D. Kubín. Veľmi sa čudujeme že pre plané expedovanie redaktorovi sa vyhrážate tak surovo. Mali ste ponosný list rovno na pána preláta poslať, vtedy by už dávno bolo vyhoveno vašej žiadosti: Redaktor nič nemá s expediciou; zbláznit bych sa musel, kebych ešte aj expedítorom musel byť. — V. Bielice. Len trocha trpezlivosti prosíme. — V. H. Vy ste prismatický; ja vám ale len to odkazujem, aby ste nelapli žrebca za kopyto, lebo zle môžete pochodiť. — Otrhané Dubové K. K. Špatnému čertovi peknú tvár treba ukiazať. Lebo s čertom je najlepšie len svätý pokoj mať a bujaka za rohy nefahať. — J. V. Prašník. Dobre bude aj to si všimnúť, lebo z malej iskry veľký oheň býva. — V. H. v Borovcach. To nás teší, že ste tak základne okúpali svoju dušu. Tedy už je aj nenávisť koniec. No viete, hnev pomine, nenávisť v srdci zostane. U vás ale molosť Božia tedy aj túto vykoreníla. — V. Caci V. Kto sa mieša medzi otruby, príde svini pod zuby. V tej veci sa držte len rady pána duchovného. S takými chalanmi má-li človek robotu, nesmie zadudnúť toto príslovie: So som sa hraj, a palicu v ruke maj. Škodit môže každý, ešte aj mucha. — Ján Skovajsa v Šipkovom. S čelom netreba do steny ísť. Hovorí sa, že človek musí byť dobrý i s čertom, aby sa mu peklom neodslúžil. — Ktosi mi poslal 380 zl. z Brüssela a nenapísal, na čo je to, ba sa ani len nepodpísal. — V. H. Nielen Vám, ale aj každému odporúčame čo najvрейšie „Dom Tobiašov“ Richardom Fr. Osvaldom vydaný (Lenge pp. Bélabánya.) — O. P. Aj kocur rád ryby jieda, ale za nimi do vody sa nedá. Toho bych ja ani pol dňa netrpel. Planý je to kopov, ktorého za zajacom naháňať treba. — Ošcadnica. V. L. Vám musí byť tak pilno, jakoby horelo; aspoň vaše písmo to zradzovalo. — Straže. O. J. Tomu liberálovi neverte, keď také veci tára do sveta. Keď ste mu to uverili, myslím, že čo chvíľa mu i to uveríte, že on i z motkyk vie strielať, alebo s fúzami psa šibať. — V. K. na Lúčkach. Celkom bezpečne. Aj vlni.

Prosté a figliarske nápady.

Cigán na jarmoku: Obziera pekné husy.

Predavačka: Cigán, ale každý tvoj krok je bližší k mojím husiam.

Cigán: Oh nie, ja len peká sbieram, dnes som nasýtený, jako by som tri dni nejedol; a hus už pod kabátom bola, a tak sa rozbehol jak blázon, a s celým hrdlom kričal: nabok z češty, ja o štávkú bežím.

Cigán: Proším ponížene pána veľkomožného o pomoc, nemám čo ješť.

P. veľkomožný: Tu máš, cigán tri krajciare, kúp si chleba.

Cigán: Nuž pán veľkomožný, za tie tri krajciare som vás s takým titulom pozdravil, teda ja vám dám šesť krajciarov a moje roztrhané čizmy, a mňa budú ešte raz tak veľkým veľkomožným volať.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to, keď niekto nedostane noviny, nech listu ne alebo na korešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovánie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštitára, aby reklamoval noviny úradne or. To je povinný učiniť každý poštový úradník *úplne za darmo*. Keď by niektorý te nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direktcii. Veď to potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že poštári väčsi pozor dávajú na novinky a nerozhadzujú ich tak ľahkomyslnie

Budapeštianske obchodné zprávy

1. Zbožie. Pšenica (žito) banátske 10.75—10.20. Od Tisy 10.10—10.70. — Od Pešti 09.80—10.75. — Zadunajské 10.42—10.60.

Raž 7.95—8.10.

Jačmeň na krmenie 6.10—6.70. — Do pálenice 6.70—7.50. — Na pivo 7.70—8.80.

Oves 5.80—6.05.

Kukurica 5.50—5.60.

2. Múka.

0	1	2	3	4	5	6	7
16.80	16.20	15.60	15.10	14.30	13.70	12.70	11.20

7½ 8

8.60 6.00

Otruby fajnové 3.95, grobovité 3.95.

3. Strovy. Veľká biela fyzula 7.50. — Malá 7.75. Hrach 11.13. — Pšeno 04.75—5.00. Konopné semä 10.50—11.00.

4. Semä na sejbu Červená datelina 45—55 zl. Staré semä 00—00 zl. — Lucerna 46—52 zl. — Baltacim 00.—00.00. — Muhar 6—6.25 zl. Ladník 11.50—.

5. Hyd a vajca. Kura 60 kr. — Sliedka 70 kr. — Kapán 1 zl. — Morka 0.00. — Krmená hus 2.60. — Kačka 1.20 zl. — Krmená kačka 2.90. — Vajca 7—8 kusov 20 kr., 46—47 kusov 1 zl.

6. Svine. Prasce 1 pár 120—180 kilov 54—58 kr. Staré, 1 pár 320—380 kilov 55—57 kr.

7. Telce. Živé 34—36 kr. kilo. Sekané mäso 00—00 kr. kilogram.

8. Masť a slanina. Sviňská v sudoch 58—69 zl. — Bielotabuľová 60—64 zl. (v troch kusoch). — Udená slanina 60—67 zl.

9. Remeň funtový od 14—18 kl. terey 142—144.

10. Kraviny vrázkované 5—6 kilové 170—175.

11. Tefaciny barnavé 10—13 kl. 390—420.

12. Potrava. Seno. Lúčne seno 2.00—3.00 kr. — Slama. Na postielanie 1.40 kr. — Žup 1.90 kr.

NEMOCNÝM L'UĎOM POTECHA A POMOC

ktorí na stužkovú hlístu a na
žalúdok trpia.

Stužková hlístu i s hlavou vyženie sa bez
bolasti za šesť minút.

Ochranný znak.

Pravdivé dostať jedine v lekárni
JOZEFA SCHNEIDER v Rešici,
hlavná ulica 6. (Dolnie Uhorsko).
Za rýchly a bezbolastný istý úči-
nok rukujem. Neškodí, bárs nenie
stužkovej hlísty. Vek udat treba.
Zákonne chráneno. Jedna škatuľa
s doberkou 3 zl. 60 kr. Znak
stužkovej hlísty sú tieto: Bledosť
tvári, mútny zrak, svetlé prstene
okolo očí, chudnutie, nečistý
jazyk, netuženie po jedle, člove-
kovi zle prichádza, vracal by a
závrat má, veľa šlajmu, vpuchnu-
tie tela, žalúdok je kyslý, záha
páli g ganie, pichanie a bolast
v črevách, klopanie srdca, ne-
riadne koluje krv, u ženských
hlavy bolenie, náchylnosť k zro-
ne osti, žiadanie smrti, zuno-
vanie živcťa. — Ďalej dostať tu i všade v lekárňach
Antonové tašky Schneiderové, ktoré sú ešte nepre-
kabátené z ohľadu účinku. — Jedna škatuľa stojí 2 zl
50 kr. Pri tuhej bolasti veľká škatuľa 4 zl.

Opravdivo dostati, jedine v lekárni
JOZEFA SCHNEIDERA v Rešici
(Dolnie Uhorsko).

20—30

Mestská lekáreň k „ČIERNEMU ORLOVI.“

Temešvár, vnútorné mesto, námestie
sv. Juraja.

Založená 1735 Telefón 395.

Adressa telegrammu:

10—10

Mestská lekáreň, Temešvár.

Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu

je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným re-
umatickým chorobám, proti trhaniu, bolasti nervov, pichaniu, bole-
niu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení.
Nesčíselné vdakočinenie to dokazujú. Cena flaše 1 zl., cena flaše
na prábu 50 kr.

Vodka na prsá a na plúca: Výťah z kolociera s
vapom fosforového
kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, do-
posiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a so-
silňujúcim zvláste pri kašli, somárskom hurute, pri zlých plúcach,
pri pľucovom hurute, pri zachripnutí atď. Veľa vdakočinení potvr-
ďuje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 1 zl.,
flašky na prábu 50 kr.

Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej
lekárne veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytrá a prajne účinkuje
bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej
miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvláste pri
tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá
chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha.
Jedna škatuľka 21 kr., šesť škatuliek 1 zl. 5 kr.

Tieto vyprobované a za výborné uznané
prostriedky dostať jedine v temešvár-
skej mestskej lekárni, a len vtedy sú
opravdivé sú-li obdarené obrannou
známkou a podpisom. A preto va-
rujme sa falšovaných a napodobňo-
vaných falošných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným
poslaním summy (i s pričinením 16 krajciarov
na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 5 zl. franco.

5-6

OD 20 ROKOV ZNÁME A CHÝRNE KARPATSKÉ ZDRAVOTNÉ PILULKY

vynajdené a pripravené jedine **JÁNOM FRIEDRICHOM**, lekárnikom v **Malackách** (prešporská st.)
SÚ VZÁCNYM A LACNÝM DOMÁCIM LIEKOM

proti **zapchaniu, zašlamovaniu, nechuti k jedlu, žalúdočnému, katarhu, zpchnutiu žalúdka, vetrom, závratu, boleniu hlavy, zimnici, zlatej žile, výsypu, žltenci, bledačke a starým otvoreným ranám.**

Cena týchto piluliek je tak ľavná že i každý chudobný si ich kúpiť môže, stojí totiž jedna škatulka s 15 pilulkami 21 kr., balíček obsahujúci 6 škatuliek stojí 1 zl. 5 kr. Keď sa

Známka ochrany.

k cene piluliek priloží 20 kr. a peňažitá hotovosť keď sa pošle poštovou poukážkou, tak zásielka piluliek pošle sa s vyplatením už poštovného kamkoľvek v rakúsko-uhorskej ríši. Menej než balíček nezasieľa sa. Jediné zasielateľstvo u **Jána Friedricha**, lekárnika v Malackách, v prešporskej stolici.

Výstraha! Ponevác moje pilulky často falšované bývajú, prosím tieto len u mňa kupovať.

Výtah z podakovaní.

Ctený pane! Istá **Maria Csanová**, ktorá od 20 rokov trpela za suché lamanie a krče v údoch, následkom užívania vašich výborných pilúl, sa tak vyliečila, že sa nevie prenadiť, kde sa tie hrozné bolesti z jej tela podely a preto sa vám, ctený Pane za zdravie modlí! Vaše pilulky sú tak obľúbené okolo nás, že ich hladajú z celého okolia, čo aj svedčí, že zásobu objednávam.

V Kraskove dňa 15-tého febr. 1895.

Ludmila Skultéty.

Blahorodý Pane Apothekár! Ponevác som už u vás pred pár rokmi objednané zdravotné karpatské pilulky spotreboval, ktoré oni slúžily k zdraviu, prosím zas o päť škatuliek karpatských piluliek obratom pošty zaslať.

Kumbaja 12. okt. 1896.

S úprimnou úctou **Albert Branďt** roľník.

Veľkomožný Pane! Prosím keďby mi čo najskôr ráčili poslať z ich výtečných karpatských piluliek a síce jeden balíček. Vrelé vďaky im lebo bez ich zdravotných piluliek ani života nemám, ktoré môj život predlžujú, nech ich Boh z neba požehná a dá im stále zdravie, by aj naďalej mohli predlžovať život nemocným k nim sa utikajúcim.

Nyitra-Ujlak dňa 25-tého okt. 1895.

Štefan Vavrike.

Ctený Pane! Uctive prosím, aby ste mi čím skôr, jestli možno, obratom pošty tri škatulky vašich výborných karpatských piluliek zaslať.

Marburg-Steiermark 30. júni 1896.

S úplnou úctou **Karol Tögl** k. v. r.

Blahorodý Pán Apothekár! Prosím, ráčte mi hneď 2 škatulky vašich vzácných karpatských piluliek poslať, lebo už nemám viac s nich, a vaše pilulky staly sa v mojej domácnosti nevyhnutne potrebným liekom.

Bács 26. sept. 1886.

S úctou **Jakub Holinger** kupec.

Ctený Pán Apothekár! Prosím ich znova, aby mi ráčili zaslať jednu škatulku Karpátových piluliek. Ja užívam tieto už dvanásť rokov, a dosavád som so žiadnym liekom taký výsledok neobšahnuť.

Dad, 12. okt. 1896.

S úctou **Jozef Nemes**.

Blahorodný Pane! Ráčte mi poštovým obratom doposlať 3 balíčky z vašich výborných karpatských piluliek; ktoré sa proti nesnesiteľnému hlavobólu čo výborný liek dokázaly a dokazujú.

V Slovenskom-Aradači dňa 7. jan. 1895.

S úctou **Jozef Kolenyi** učiteľ.

Lekáreň „ku zlatému drzavému jablku“.

J. Pserhofer-a

Viedeň I, Singerstrasse Nr. 15.

krv čistiace pilulky,

predtým „**Všeobecné pilulky**“ zvané, zaslúžia ostatné meno s plným právom, ponevác sú ozaj veľmi mnoho horoby, proti ktorých tieto pilulky svoj skutočne výborný účinok dokázaly.

Od mnoho rokov sú tieto pilulky všeobecne rozšírené a málo ľudí sa nájdu, ktoré by malú zásobu tohto výborného domáceho lieku nemaly.

Mnoho lekári odporúčali a odporúčajú tieto pilulky čo domáci liek, zejména proti všetkým neduhám, ktoré z *planého strávenia a zapchatosti* pochádzajú, ako: *zbúrenie kolovania žlči, pečienkové neduhy, ochablosť čriev, koliky, nával krevy k mozku, zlatej žile* atď.

Následkom jejich krvčistiacej vlastnosti výborne účinkujú proti **málokrvnosti** a chorobám z tohto povstálým, ako **bládnici** a nervóznemu **hlavy boleniu** atď. Tieto krvčistiace pilulky účinkujú mimo toho tak ľavne, že ich aj tie najslabšie osoby, ba aj deti bez obavy užívajú môžu.

Keď sa peniaze vopredok pošlú, stojí bez poplatku 1 obalík 1 zl. 25 kr., 2 obalíky 2 zl. 30 kr., 3 obalíky 3 zl. 35 kr., 4 obalíky 4 zl. 40 kr., 5 obalíkov 5 zl. 20 kr., 10 obalíkov 9 zl. 20 kr. Menej než jeden obalík sa neposiela.

Prosíme opravuivé:

J. Pserhofer-a krv čistiace pilulky.

Za pravé len oné pilulky sa majú považovať, ktorýchto návod je s menovým fahom **J. Pserhofera** zaopatrený a ktoré na pokrývke každej škatule ten istý fah mena v červenom písme majú.

J. Pserhofer-a lekáreň, Singerstrasse 15., Viedeň, I.

Sklad pre Budapešť, u p. **Jozefa Török** lekárnika, Király-u. 1.

Moje srdco také

a tvoje je jaké?

Cena 4 kr.

Toto utešené dielo vydala

„tlačiareň su. Gerharda“.

Vrele ho odporúčame ľudu.

Jediný domácí výrobok,
 dostať ho
Tausig J. Budapešť VII/4 Csömöri
u. 23/a 1. em. Füredy L. Budapešť
VII/4 Ovoda u. 24. sz.

Domáci výrobok.

Domáci výrobok.

Chýrečný 1998. č. najnovší popravený
 27-30 **VOLTOV KRÍŽ.**

Takým osobám, ktoré kríž nenosia,
VOLTOVÁ HVIEZDA.

Deťom a mladým ženám: *Voltové srdce.*
 Voltový popravený kríž miernym ale neprestajným magne-
 tičným elektrizovaním lieči nasledovné nemoci:

Lámka, trhanie, slabosť, bezsnivosť, chladnosť nôh a rúk
 zronenosť, blednosť, záduch, krúce, otuhlosť, choroby kože a žalúdka
 histeria, blavybolenie, kašeľ, zvonenie ucha, klopanie srdca, kolika atď.

Cena 1 zl. 80 kr.; čo poslali sa vopred, nákladné
 trovy my zaokryjeme. Cena Voltovho srdca 1 zl 50
 kr; s doberkou o 20 kr. viac; stužka 20 kr.

Predavačom ľavnejšia cena.

Kreštania kupujte od kreštana!

Odporúčam svoju čistú pšeničnú a ražnú
múku
 na ľavných cenách

JÁN KOVÁČ.
 Meleghegy, p. Felső-Balog
 žel. stanica: Rimaszombat.

3-4

Vážna vec pre chorých na pl'úca.

Paríž. Bordeaux, Brussel 1897. čestný diplom, zlaté
 medaile

20-20

borový výťah

Patra Kautena

Účinnok je istý aj v tých najnebezpečnejších
 pádoch. Vela listov uznania od lekárov a vy-
 soko postavených osob. Cena litra 25 zl., 1/2 litra
 12 zl. 50 kr.; 1/4 litra 6 zl. 25 kr.

Opis zdarma. — Opravdivý len u dorabateľa.

Lekáreň: **Jána Beckera,**

ku sv. Trojici v Billéde (torontálska stolica.)

Kto chce spoľahlivú dobrú kosu mať, nech ju nekúpi nikde, zakiaľ
 si nepýta cenník.

Jozefa Sohra

(v Somogy-Szille) o jeho

svetochýrnych kosach sv. Antona,

ktorý zdarma sa hoekomu pošle.

Každý nech prosí na poštovej karte.

Chráňme sa falšovateľov!

Upozornenie.

Chráňme sa falšovateľov!

Od dakofkých rokov v našej vlasti také obchodníctvo sa
 stvára s kosami a šalbirstvo, že sa obávame, a to veľmi základne,
 že objednať obecnosť nebude v stave rozoznať statočného
 priemyselníka dobrý tovar od kosi takých predavačov, ktorí výborne
 vedia ústami mlieč a pritom i mydlo, handry a inšie predávajú

Zvlášte viedeňskí jednatelia, ktorí od papiera až po zlato
 so všetkým chcu zaopatřit ľahkoverný slovenský ľud, vystreli svoj
 sak i na gazdovské obecnosť, ktoré kosi potrebuje. Chráňme
 sa týchto.

I to je v obyčaji, že jednatelia na kosi z obce do obce
 chodia a z domu do domu putujú, hory-doly sľubujú, dačo splníť
 ale nenie sú v stave; v ktorom páde ale obyčajne kupovači
 obídu zle.

Chráňme sa jarmočných obchodníkov, ktorí kupujú odo
 mňa a iných dielníkov vymuštrované kosi maľovkou a inými
 prostriedkami okrášlia ich, aby pukliny a škáry kosi zapchali.

Taká kosa len dakofko dní môže službu konať. Medzi sto
 kosami je snáď jedna dobrá.

I takí závratníci sa najdu, ktorí mój cenoslov doslovne na-
 podobňovať sa opovažia a v tisíc a tisíc výtiskoch ho rozposie-
 ľajú po krajine.

A ponevác takým závratníkom moja kosa «sv. Antona»
 trochu na žilku trařila, rozlične okrášľujú svoje kosi, aby ku
 svojmu chosňu vykoristit mohli dobrý chýr mojich kosi, pome-
 nujúc svoje kosi kosami sv. Ondreja, sv. Šteřana, sv. Jána atď.

Takýchto, ktorí takto nadužívajú dôveru ľudu, a tohože
 dobromyseľnosť využitkovať vedia, chráňme so s opovržením, po-
 nevác len tá kosa je opravdivá, na hrdle ktorej je mój obranný
 znak „sv. Antona“ spolu ale i tento nápis ľahko čitať sa dajúci:
 „Sohrova kosa sv. Antona,“ a odo mňa je kúpená,
 ponevác ja v Maďarorságu nedržim ani jednatelov, ani kupcov.

slok.

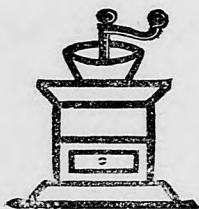
Každej hospodine,

Mittpol.

ktorá si praje upraviť dobrú kávu!

Dajte dobrý pozor – lebo sú v obehu **bedničky** a **balíčky**, ktoré nie sú pravou „**Franck**ovou“ prísadou ku káve, ale klamným napodobením! —

Chcete-li mať lahodný nápoj a výživnú kávu, žiadajte pravú „**Franck**ová“ prísadu ku káve, ktorá však — je **pravdivou jedine** s týmto, v obchodnom registri zavedenými známkami:

Ochranná známka.

Ochranná známka.

Ochranná známka.

a týmto registrovaným podpisom:

Jindřicha Francka synové
Pardubice

 Preto: **pozor pri kúpe!**

Chybný je náhľad, že možno pripraviť „dobrú kávu“ zo „samých zrnôk“; nijako, — lebo **dobrá prísada zvýši** silu kávy, jej barvu a chuť.

O pravdivosti toho presvedčte sa láskave zkúškou

pravej „**Franck**ovej“ prísady ku káve.

Ku „čiernej“ káve: na 4 lyžice zrnôk- 1 lyžicu „**Franck**ovej“ prísady ku káve
 „ „ bielej“ „ „ 3 lyžice zrnôk- 1 lyžicu „**Franck**ovej“ „ „ „

D. X 2463 D. S. I.

J. W. L.